

Лісові заказники поліської частини Чернігівської області (Україна) як осередки збереження фіторізноманіття
Євгеній Асмаковський, Юрій Карпенко

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка,
Чернігів, Україна, revorpp@i.ua*

Сучасна мережа лісових заказників представляє 15 природоохоронними загальною площею в 1968,4 га, які представлені в 7 адміністративних районах поліської частини Чернігівської області. Всі вони мають місцевий статус охорони.

До п'яти найбільших за територією та місцем розташування раритетної флори, можна віднести такі як: «Олишівська дача» (535 га), «Старе» (367 га), «Бігацький ліс» (345 га), «Конторщина» (322 га), «Військові гори» (102 га).

Лісова рослинність лісових заказників поліської частини Чернігівської області представлена досить різноманітно, тут зустрічаються соснові, дубово-соснові, дубові, частково липово-дубові ліси, осичники та вільшняки.

Розподіл лісової рослинності в межах території досліджень визначається переважно едафічними чинниками та гідрологічними умовами формування лісових ценозів. Так, для сосняків зеленомохових, злакових та дубово-соснових лісів злакових території досліджень характерним є типове бореальне флористичне ядро.

Для дубових, липово-дубових ценозів типовим виступає неморальне ядро видів, частково за участю видів лісостепової групи; для лісових вільшняків – ядро неморального типу з елементами гідрофільної флори, а для заболочених чорновільшняків – типове гелофільне ядро мозаїчної будови.

Раритетна фітокомпонента лісових заказників поліської частини Чернігівської області представлена 11 видами судинних рослин, з них 5 видів занесено до Червоної книги України (2009) а саме: *Lycopodium annotinum*, *Allium ursinum*, *Neottia nidus-avis*, *Epipactis helleborine*, *Platanthera bifolia*, *Pulsatilla patens*) та 6 видів регіональної охорони (а саме: *Gymnocarpium dryopteris*, *Dryopteris austriaca*, *D. cristata*, *Anemone nemorosa*, *Polemonium caeruleum*, *Matteuccia struthiopteris*).

Загальна тенденція змін рослинного покриву лісових природоохоронних територій під прямим і непрямим антропою діяльністю, дозволяє констатувати, що на окремих ділянках територій відбувається процеси спрощення структури окремих ценозів, вторгнення ряду видів адвентивної групи з агресивною стратегією, виникнення нестабільних ценозів, зниження продуктивності та стійкості природних угруповань.

Існуюча мережа лісових заказників не є повністю репрезентативною щодо різноманітності лісових територій та ландшафтів в межах природно-заповідних територій, але має певне значення у формуванні мережі природно-заповідного фонду регіону досліджень і підтриманні його екологічної стабільності та збереження лісового фіто різноманіття.